

Vesilintulaskennat

Tausta ja tavoitteet



Suomen riistakeskus: Mikko Alhainen, Olli Kursula
Luonnonvarakeskus: Katja Ikonen, Toni Laaksonen



**SUOMEN
RIISTAKESKUS**
FINLANDS VILTCENTRAL



Luke
LUONNONVARAKESKUS

Vesilintulaskennat

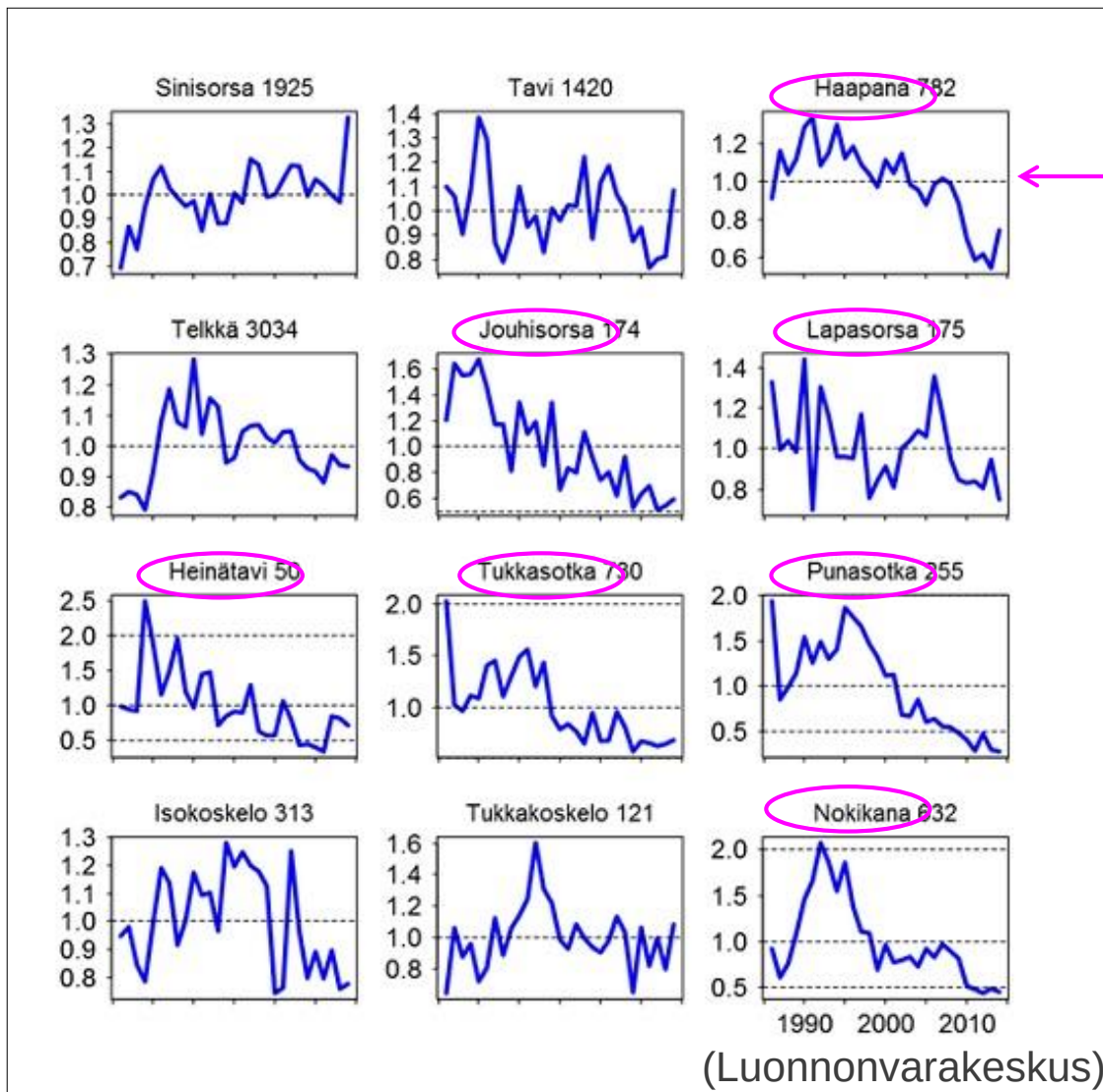
- Pää tavoitteena on seurata pesimäkantojen ja lisääntymistuloksen muutoksia vuodesta toiseen erityyppisillä vesillä ja eri osissa Suomea sekä tutkia niiden syitä.
- Vesilintujen laskenta palvelee kantojen järkevää verotusta ja riistanhoitoa sekä linnuston ja ympäristön seurantaa.



<https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/riista/vesilinnut/>

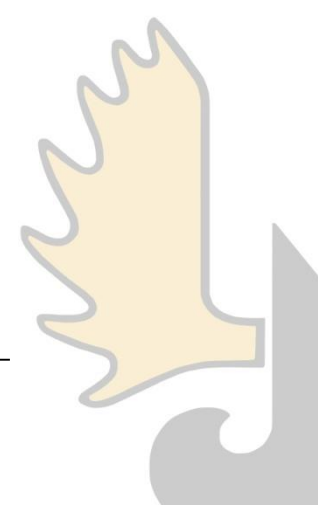


Riistavesilintujen parimäärien suhteellinen muutos 1986–2014 laskennoissa



1 = koko
ajanjakson
keskimääräinen
suhteellinen
parimäärä

- Hyvien lintuvesien vaateliaat ja "puolivaateliaat" lajit vähentyneet



- **Pesimäympäristöjen muutokset**
 - liikarehevöitymisestä johtuva ravinnonsaannin heikentyminen
 - vesi samenee
 - ravintoketjut muuttuvat kilpailu
 - umpeenkasvu
 - erityisesti reheviä kosteikkoja suosivat lajit taantuneet
 - monenlaisissa elinympäristöissä pesivien yleislajien parimäärät kehittyneet suotuisammin karuilla kuin rehevillä kosteikoilla

- **Muutokset lajien välisissä vuorovaikutuksissa**

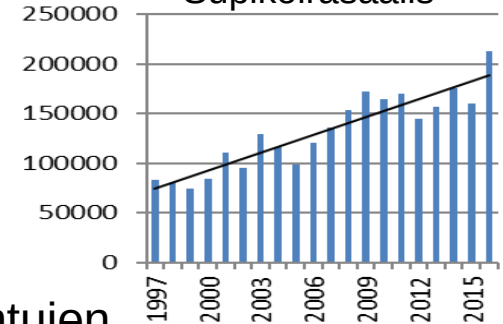
- kilpailu
 - särkikalat runsastuvat > kilpailu ravinnosta kiristyy

- saalistus

- supikoira
- minkki
- hauki

- pienten lokkilintujen pesimäyhdyskunnat

- varsinkin sotkille tärkeitä
- naurulokkikanta väheni 1980- ja 1990-luvuilla, 2000-luvulla vakaa



- **Metsästys**

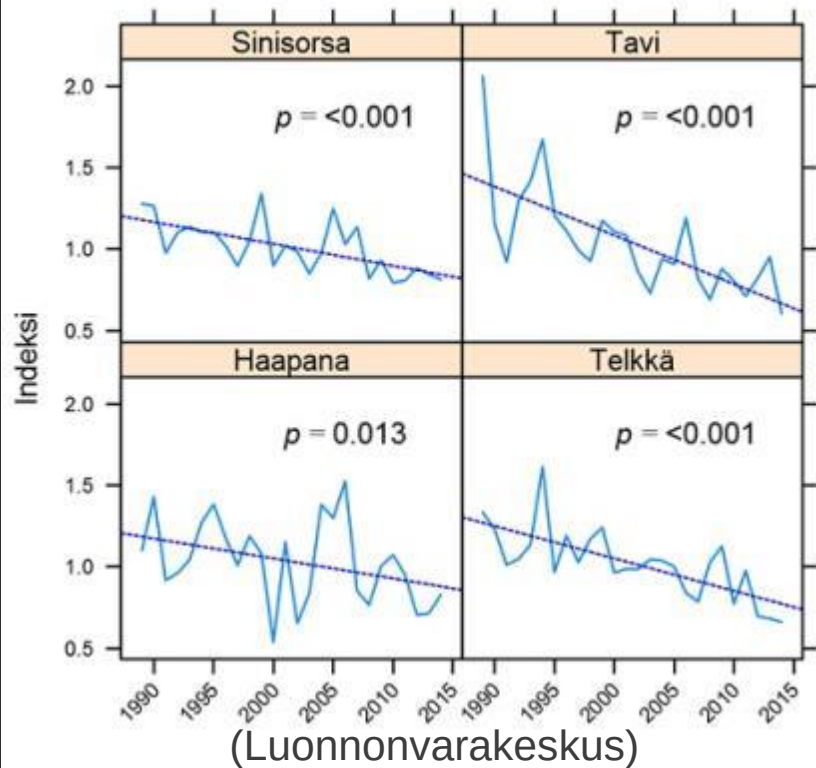
- useimpien taantuvien lajien metsästys vähäistä

Poikastuoton suhteellinen muutos 80-luvulta 2010 luvulle

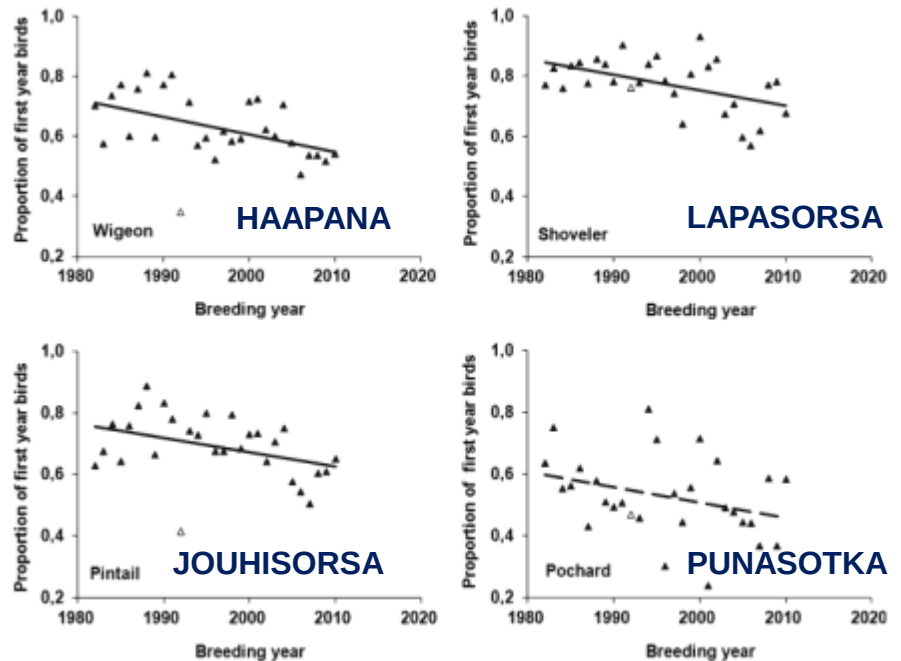
- Poikastuotto heikentynyt (myös ns. "yleislajeilla")

Suomen poikuelaskennat

Poikastuottoindeksi paria kohti



Tanskan siipinäytekeräyksen aineiston nuorten lintujen osuus saaliissa



(Christensen & Fox 2013)

Vesilintulaskennat

- Monien riistavesilintukantojen kannat ovat laskentojen perusteella taantuneet, erityisesti rehevillä vesillä ja Etelä-Suomessa
- Menetelmä periaatteessa hyvä, mutta pisteitä on liian vähän ja erityisesti Pohjois-Suomessa, kattavuus ei ole riittävä → lisää pisteitä eri vesistötyypeiltä tarvitaan!
 - Historiallinen tavoite 10/rhy
 - Tarkemmat vesistö- ja aluekohtaiset tavoitteet tiedotetaan kevään aikana
 - Vuonna 2017 laskennassa oli 384 pistettä, vuonna 2018 jo 569 pistettä
 - Nykytilanteesta suuntaa-antava kartta
<http://rpubs.com/linnustonseuranta/vesilintulaskennat-html-2018>
 - Vesilintulaskentoja kehitetään lähivuosina yhteistyössä LUKEn kanssa
- Nykyaikainen kestävä metsästys perustuu laadukkaaseen riistatietoon → jos tietoa ei ole niin herkemmin rajoitetaan varmuuden vuoksi
 - Uudistetuissa rhy valtionavun jakoperusteissa yhtenä kriteerinä on laskettujen vesilintulaskentapisteyksien lukumäärä

→ Laadukas riistatieto on metsästäjien pitkän linjan etu!

Vesilintulaskennat

-ohjeet laskentapisteen perustamiseen



Klikkaa linkkiä – katso video

<https://fi-fi.facebook.com/riistakeskus/videos/1938919956178541/>



SUOMEN
RIISTAKESKUS
FINLANDS VILTCENTRAL



Parilaskennat

- Parilaskenta suoritetaan samalla pisteellä kahdesti touko- kesäkuun aikana, 2 - 3 viikon välillä.
- Molempien laskentakertojen tiedot merkitään samalle lomakkeelle
- Parilaskennoilla selvitetään pesivän kannan muutoksia
- Havainnoidaan yleisimpien riistasorsien sinisorsan, tavin haapanan, ja telkän sekä nokikanan pari- ja yksilömäärät.
- Havainnoidaan myös muiden lajien parimääriä, laskijan taitojen mukaan

<https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/riista/vesilinnut/>



Poikuelaskennat

- Tarkoituksena selvittää vesilintujen **pesimämenestyksen vuosien välisiä muutoksia**. Laskenta heinäkuussa
- Tärkein yksikkö on sorsapoikue, myös yksittäiset linnut lasketaan



Poikuelaskennat

- Määritetään laji, poikueen koko sekä kehitysluokka
- Poikueet piiloutuvat rikkonaisen rannan ja kasvillisuuden varjoihin. Laskentaan on käytettävä enemmän aikaa kuin kevään parilaskentoihin
 - Voidaan tehdä myös kiertolaskentana – oleellista on että laskenta tehdään joka vuosi samalla tavalla



Laskentapisteen perustaminen

- Laskentapaikat ovat vapaasti valittavissa
 - kosteikko, lampi, järvi tai suuremman vesialueen rajattu alue
 - laskenta kiinteästä pisteestä esimerkiksi niemen kärjestä, kiveltä, lintutornista tai laiturilta (kiertolaskenta poikuelaskennassa mahdollista)
- Tuloslaskennassa verrataan aina samoja pisteitä peräkkäisinä vuosina
- Laskentoja hyvä tehdä kaikenlaisilla vesillä
- Perustamisen vaiheet (yksityiskohtaiset ohjeet seuraavilla dioilla)
 1. Valitse sopiva laskenta-alue
 2. Selvitä karttaohjelmalla kohteen koordinaatit, (kts. ohje jäljempänä)
 3. Määritä karttaohjelmalla pinta-ala ja rantaviivan pituus
 4. Valitse kohdetta parhaiten kuvaava kohdetyyppi lomakkeelta
 5. Täytä kohteen muut pyydetty tiedot ja omat yhteystiedot
 6. Lähetä tiedot Luonnonvarakeskukselle joko
 1. Ennen laskentaa ja saat paluupostissa laskentalomakkeet ja ohjeet
 - tai
 2. Ensimmäisen laskennan jälkeen, täytetyn lomakkeen liitteenä kartat pinta-alasta ja rantaviivan pituudesta

1. Valitse sopiva laskenta-alue

- kosteikko, lampi, järvi tai suuremman vesialueen rajattu alue.
- Laskenta kiinteästä pisteestä esimerkiksi niemen kärjestä, kiveltä, lintutornista tai laiturilta (kiertolaskenta poikuelaskennassa mahdollista)
- Laskentaan on hyvä saada mukaan erilaisia vesiä. Lintuvesiä, tavallisia järviä, lampia ja jokia
- Laskenta kannattaa tehdä helpoksi – valitse paikka jonka viereen pääsee autolla tai muuten helppo käydä
- Yhtenä aamuna ehtii laskea useita pisteitä! Kannattaa perustaa esimerkiksi 2-5 pistettä lähialueen erilaisille vesille.

1. Valitse sopiva laskenta-alue

Pisteen tulee täyttää seuraavat vaatimukset:

1. Pisteestä voidaan pysyvien maamerkkien avulla rajata pysyvä laskentasektori (sektorin rajat merkitään kartalle, mieluummin ahdas raja kuin liian laaja).
2. Pisteestä on hyvä näkyvyys sektorille: vesikasvillisuuden tai valaistuksen mahdollinen muuttuminen vuodesta toiseen tai heikko tuuli eivät vaikuta laskentojen tulokseen. (Vältä vastavaloa valitsemalla eteläinen tai itäinen laskentapaikka)
3. Lintulajit ovat aina tunnistettavissa kiikarilla tai kaukoputkella kauimmaisestakin sektorin kolkasta.
4. Pisteeseen päästään kaikissa oloissa (myös kelirikko- ja tulva-aikaan).

2. Selvitä karttaohjelmalla kohteen koordinaatit

<https://asiointi.maanmittauslaitos.fi/karttapaikka/>

Web Slice -valikoima Karttaikkuna - Paikkati... Environment - LIFE : F... Followit Gmail Visma Tiima Expense | Visma.net WhatsApp

Koordinaatit

Syötä koordinaatit tai osoita piste kartalta.

Koordinaatisto: ETRS-TM35FIN

N: 6767291,829

E: 329207,170

☐ Näytä hiiren kursorin koordinaatit.

Karttalehti: M4111G4

Hätäpuheluissa käytettäväksi suositellut koordinaatit ovat P 61° 0,207' ja I 23° 50,460'

Keskitä kartta Lisää merkintä

XY°

1. Avaa karttaohjelma esim:
<https://asiointi.maanmittauslaitos.fi/karttapaikka/>
2. Valitse oikeasta valikosta **XY°**
 - Koordinaatit -ikkuna avautuu
3. Klikkaa hiirellä laskentapistettäsi kartalla
4. Kirjaa lomakkeelle pisteen koordinaatit (kuvakaappaus karttaohjelmasta toimii hyvin)

3. Määritä karttaohjelmalla pinta-ala

MML KARTTA-PAIKKA

Haku
Osoite tai paikan nimi Luke

Karttatasot

- Kiinteistötunnukset
- Kiinteistörajat
- Rinnevariostus
- Ilmakuva**
- Selkokartta
- Taustakartta

1. Valitse pinta-alan mittaust
2. Rajaa hiirellä laskenta-alue
3. Ilmakuva toimii usein karttaa paremmin, koska siinä näkyy kasvillisuusvyöhykkeet
4. Kirjaa muistiin laskenta-alueen pinta.-ala ja ota kuvakaappaus* karttanäkymästä

4,10 ha

* Kuvakaappauksen voit ottaa ctrl+alt+Print Scrn –painikkeilla tai Windowsin apuohjelmista löytyvällä leikkaustyökalulla.

100 m

3. Määritä karttaohjelmalla rantaviivan pituus

1. Valitse matkan mittaus
2. Rajaa hiirellä rantaviivan pituus
3. Ilmakuva toimii usein karttaa paremmin, koska siinä näkyy kasvillisuusvyöhykkeet
4. Kirjaa muistiin laskenta-alueen rantaviivan pituus ja ota kuvakaappaus karttanäkymästä



4. Valitse kohdetta parhaiten kuvaava kohdetyyppi lomakkeelta

Kohteen tyyppi

3

- 1 Karu, metsä- tai suorantainen järvi tai lampi
- 2 Syvä, osittain rehevöitynyt järvi, lahdissa laajahkoja ruovikoita
- 3 Matala, metsä- tai suorantainen runsaskasvustoinen järvi tai lampi
- 4 Runsaskasvustoinen järvi maanviljelyksen tai asutuksen vaikutuspiirissä
- 5 Karu, vähäkasvustoinen merenranta
- 6 Rehevätkö merenranta, jonkun verran ruovikoita (sekä matalia, että syviä rantoja)
- 7 Runsaskasvustoinen merenlahti (sekä matalia että syviä rantoja)
- 8 Muu, mm. tekoaltaat ja joet sekä perustetut kosteikot (maatalous, metsä, riista)

Jos et osaa määrittää vesistötyyppiä, ota yhteyttä ja kysy neuvoa!



5. Täytä kohteen muut pyydettyt tiedot ja omat yhteystiedot

- Muut tiedot pisteestä
 - Kunta
 - Kylä
 - Vesialueen nimi
- Yhteystiedot
 - Nimi
 - Postiosoite
 - Puhelinnumero
 - sähköposti



6. Lähetä tiedot Luonnonvarakeskukselle

- Lisätietoja/ Pisteiden tiedot
osoitteeseen: vesilinnut@luke.fi tai
katja.ikonen@luke.fi
- Pisteiden perustamisen jälkeen Lukelta
lähetetään postitse lomakkeet ja ohjeet
hyvissä ajoin ennen laskentaa.
- Luonnonvarakeskus määrittää
laskentapisteen numeron
- Jos laskenta-aika on käsillä, voi
pisteiden perustamisen yhteydessä
lähettää jo ensimmäiset
laskentatiedot
- Ohjeet ja lomakkeet
<https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/riista/vesilinnut/>
 - Parilaskenta: https://www.luke.fi/wp-content/uploads/2018/04/vesilintujen-parilaskentalomake_pdf.pdf
 - Poikuelaskenta: https://www.luke.fi/wp-content/uploads/2018/04/vesilintujen-poikuelaskentalomake_pdf.pdf

Vesilintulaskennat -ohjeet pari- ja poikuelaskentaan



Parilaskenta

Laskettavat lajit

- Sinisorsa, tavi, haapana, telkkä ja nokikana.
- Hyvä laskea mahdollisuuksien mukaan kaikki vesilintulajit, jotta linnustosta saataisiin kattavampi aineisto seurannan tarpeisiin.
- Monilta kohteilta saatu arvokasta tietoa myös muista kuin ”vakiolajeista”.
 - Nolla –tieto on tärkeää!
 - Laajassa seuranta-aineistossa myös 0 havaintoa lajista on tärkeä tieto; tämän voimme todentaa, jos lomakkeelle on merkitty lasketuksi ”kaikki lajit”.

Pistelaskenta

- Laskennassa tarvitaan kiikari tai kaukoputki.
- Havainnot talletetaan muistivihkoon.
- Yhden pisteen laskemiseen kuluu tavallisesti 5–15 min, joten yhtenä aamuna ja aamupäivänä ehtii laskea monta lähekkäistä pistettä yhdeltä tai useammalta kohteelta.

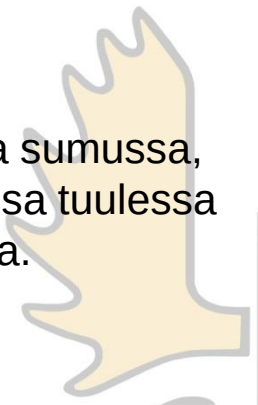


Parilaskenta

Laskentakausi ja vuorokaudenaika sekä sää

- Laskenta tehdään samalla kohteella ja samasta pisteestä 2 kertaa loppukeväällä.
- Ensimmäinen laskenta olisi hyvä tehdä noin viikko jäiden lähdön jälkeen.
- Taulukossa ovat ohjeelliset laskenta-ajankohdat kevään edistymisen suhteen normaalina keväänä.

- Laskenta tehdään aamulla tai aamupäivällä (n. klo 6–12). (myös illalla voi laskea – oleellista on tehdä joka vuosi samalla tavalla)
- Varhainen aamu on usein tuuli- ja valaistusoloiltaan sopivin.
- Saman vesialueen eri pisteet tulee laskea samana aamuna/iltana.
- Laskenta tulee tehdä hyvällä säällä: aurinkoinen tai pilvipoutainen ja tyyni sää on paras.
- Näkyvyyttä haittaavassa sumussa, sateessa tai kohtalaisessa tuulessa laskennasta tulee luopua.



Alue	1. laskenta	2. laskenta
Etelä- ja Lounais-Suomen rannikkoalue	1.-8.5.	22.-29.5.
Etelä- ja Keski-Suomen sisämaa alue	8.-15.5.	22.-29.5.
Pohjois-Suomi	20.-29.5.	5.-12.6.

Parilaskenta

Laskenta maastossa

- Muistivihkoon merkitään kohteen ja pisteen nimi, päiväys, säätila, laskija ja tähystyksen alkamisaika minuutin tarkkuudella.
- Pisteeseen saavutaan lintuja mahdollisimman vähän häiriten.
- Sektorilta pakeneva, laskijan säilyttämä lintu lasketaan mukaan.
- Kiikarin tai kaukoputken avulla tähystetään rauhallisesti ja keskittyneesti koko sektori yhteen suuntaan edeten. Myös sukeltelevat linnut on ehdittävä havaita. Erityisen huolellisesti on etsittävä rantaviivan tuntumassa tai kasvillisuuden reunassa olevia yksilöitä.
- Kaikkien havaittujen lintujen laji ja sukupuoli (sorsalinnuista) määritetään ja havainnot merkitään muistivihkoon sitä mukaa kuin ne tehdään.
- Kun päästään sektorin toiseen laitaan, tehdään vielä nopea yleissilmäys kiikarin tai kaukoputken näkökentän reunamille tai ulkopuolelle jääneelle vesialueelle (esim. pisteen lähiympäristö) varoen kuitenkin laskemasta uudelleen jo laskettuja yksilöitä.
- Tähystyksen loppumisaika (minuutin tarkkuudella) merkitään muistiin.

Parilaskenta

Laskenta maastossa

- Tähystykseen kuluva aika vaihtelee mm. sektorin koon, rantaviivan rikkonaisuuden, kasvillisuuden ja lintujen määrän mukaan.
- Tähystyksessä ei tule hätäillä, mutta tarpeetonta viivyttelyä (jonka aikana linnut voivat liikkua) on vältettävä.
- Pistekohtainen tähystysaika olisi pidettävä vuosittain suhteellisen vakiona.
 - Jos varsinaisessa tähystyksessä jokin yksilö jää kohtuullisessa ajassa (2–3 minuuttia) määrittämättä esim. asentonsa tai jatkuvan sukeltelunsa vuoksi, sitä tarkastellaan uudelleen varsinaisen tähystysjakson päätyttyä. Tämänkin jälkeen jostain syystä määrittämättä jääneet linnut merkitään laskentalomakkeen tyhjään osaan. Muita varsinaisen laskenta-ajan ulkopuolella tehtyjä havaintoja ei oteta tuloksiin mukaan.
- Yksittäiset linnut, parit, ryhmät ja parvet lukumäärineen kirjataan erikseen (ks. merkintätapa jäljempänä).
- Lentäviin tai uimalla määrätietoisesti liikkuviin yksilöihin tulee kiinnittää huomiota.
 - Jos lintu lähtee laskentasektorilta tai saapuu sille, se lasketaan mukaan pisteen tuloksiin.
 - Sektorin yllä laskeutumatta kierteleviä ns. takaa-ajoryhmiä ja ylilentäviä yksilöitä ei oteta mukaan laskentatuloksiin.
- Mikäli vesialueella on useita pisteitä vierekkäin, sektorilta toiselle siirtyvien yksilöiden liikkeistä tulee tehdä muistiinpanot, jotta vältetään laskemasta uudelleen jo edellisestä pisteestä kirjattuja lintuja.

Parilaskenta



Vesilintujen parilaskenta, vuosi 20¹⁸

Pisteen nro

Laskijan yhteystiedot (Nimi, osoite):

Tavi Sorsa
Vesilinnuntie 12
1289 Kosteikko

Puhelin 040 1223455
Sähköposti tavi.sorsa@laskenta.fi

1. Täytetään lomakkeen perustiedot
2. Merkitään käytetäänkö kiikaria vai kaukoputkea
3. Merkitään lasketaanko kaikki lajit vai vakiolajit
4. Kirjataan laskentapäivä ja aloitusaika
5. Aloitetaan laskenta

Kunta Riistavesi
Kylä -
Vesialueen nimi Lintujärvi

Pisteen koordinaatit: N: 6767291,829
E: 329207,170
Laskentasektorin pinta-ala: 4,1 ha

Kohteen kokonaispinta-ala: 80 ha
Sektorin rantaviivan pituus: 0,408 km

Kohteen tyyppi

3

- 1 Karu, metsä- tai suorantainen järvi tai lampi
- 2 Syvä, osittain rehevöitynyt järvi, lahdissa laajahkoja ruovikoita
- 3 Matala, metsä- tai suorantainen runsaskasvustoinen järvi tai lampi
- 4 Runsaskasvustoinen järvi maanviljelyksen tai asutuksen vaikutuspiirissä
- 5 Karu, vähäkasvustoinen merenranta
- 6 Rehevähkö merenranta, jonkun verran ruovikoita (sekä matalia, että syviä rantoja)
- 7 Runsaskasvustoinen merenlahti (sekä matalia että syviä rantoja)
- 8 Muu, mm. tekoaltaat ja joet

Laskennassa käytettiin ☐ kiikaria ☒ kaukoputkea
Lajeista huomioitiin ☒ kaikki (suositus) ☐ vain vakiolajit

	1. laskenta			2. laskenta		
	Pvm: 9.5.	Alku: 06:30	Kesto: 14	Pvm:	Alku:	Kesto:
Sinisorsa						
Tavi						
Haapana						
Telkkä						

1. Lasketaan linnut ohjeen mukaan
2. VINKKI: kannattaa tehdä maastomuistiinpanot eri paperille ja kirjoittaa varsinaiselle lomakkeelle laskentatulokset 'puhtaaksi'



Parilaskenta

Tulosten kirjaaminen

- Kustakin laskentapistestä täytetään oma lomake, johon tulee sekä 1. että 2. laskentakerran havainnot ja muut laskentatiedot. Täytä lomakkeelle siinä pyydytyt tiedot.
- Lintujen laji ja sorsalintujen sukupuoli määritetään ja kirjataan lukumäärineen muistiin sitä mukaa kuin havainnot kertyy. Linnut kirjataan havainnoittain seuraavan esimerkin mukaisesti:
 - sinisorsa $\sigma\text{♀} + \sigma + \sigma\text{♀} + \sigma + 3\sigma\sigma + 2\sigma\sigma 1\text{♀} + 2\sigma\text{♀}$,
 - jossa
 - σ = yksinäinen koiras,
 - $\sigma\text{♀}$ = pari,
 - $3\sigma\sigma$ = kolmen koiraan ryhmä,
 - $2\sigma\sigma 1\text{♀}$ = kahden koiraan ja yhden naaraan ryhmä jne.
 - Myös selvästi parvissa olevat linnut kirjataan lomakkeelle (esim. 20 tavia).
 - Vesilintujen lajinimet löytyvät lomakkeelta valmiiksi tulostettuina. Tarvittaessa merkintöjä voi jatkaa lomakkeen tyhjään osaan.
 - Laskentahavainnot tulkitaan parimääriksi laskentalomakkeelle siirrettyjen muistiinpanojen perusteella. Tulkinta tehdään Luonnonvarakeskuksessa.

Parilaskenta



Vesilintujen parilaskenta, vuosi 2018

Pisteen nro

Laskijan yhteystiedot (Nimi, osoite):

Tavi Sorsa
Vesilinnuntie 12
1289 Kosteikko

Puhelin 040 1223455
Sähköposti tavi.sorsa@laskenta.fi

1. ♂ = yksinäinen koiras,
2. ♂♀ = pari,
3. 3♂♂ = kolmen koiraan ryhmä,
4. 2♂♂1♀ = kahden koiraan ja yhden naaraan ryhmä jne.
5. Myös selvästi parvissa olevat linnut kirjataan lomakkeelle (esim. 20 tavia).

Kunta Riistavesi
Kylä -
Vesialueen nimi Lintujärvi

N: 6767291,829
Pisteen koordinaatit:
E: 329207,170
Laskentasektorin pinta-ala: 4,1 ha

Kohteen kokonaispinta-ala: 80 ha
Sektorin rantaviivan pituus: 0,408 km

Kohteen tyyppi

3

- 1 Karu, metsä- tai suorantainen järvi tai lampi
- 2 Syvä, osittain rehevöitynyt järvi, lahdissa laajahkoja ruovikoita
- 3 Matala, metsä- tai suorantainen runsaskasvustoinen järvi tai lampi
- 4 Runsaskasvustoinen järvi maanviljelyksen tai asutuksen vaikutuspiirissä
- 5 Karu, vähäkasvustoinen merenranta
- 6 Rehevätkö merenranta, jonkun verran ruovikoita (sekä matalia, että syviä rantoja)
- 7 Runsaskasvustoinen merenlahti (sekä matalia että syviä rantoja)
- 8 Muu, mm. tekoaltaat ja joet

Laskennassa käytettiin ☐ kiikaria ☒ kaukoputkea
Lajeista huomioitiin ☒ kaikki (suositus) ☐ vain vakiolajit

	1. laskenta			2. laskenta		
	Pvm: 9.5.	Alku: 06:30	Kesto: 14	Pvm:	Alku:	Kesto:
Sinisorsa	♂♀+ ♂ ♂♀+ ♂+ 3♂♂					
Tavi						
Haapana	2♂♂1♀					
Telkkä	2♂♀					

Poikuelaskenta

Lajit ja ikäluokitus

- Laskettavia lajeja ovat ensisijaisesti sinisorsa, tavi, haapana, telkkä ja nokikana.
- Hyvä, jos kukin lajintuntemuksensa sallimissa rajoissa laskisi myös muita vesilintuja.
- Sorsapoikueiden ikäluokka määritetään oheisen luokituksen mukaisesti.
- Nokikana-, kuikka- ja uikkupoikueille ikäluokitusta ei tehdä.

Apuvälineet

- Laskennassa käytetään kiikaria ja/tai kaukoputkea.

Laskentakausi ja vuorokaudenaika

- Poikuelaskenta tehdään kertaalleen 1.–20.7. välisenä aikana.
- Laskenta suositellaan tehtäväksi mieluummin aamulla klo 5–9 tai illalla klo 18–21.
- Pistekohtainen vuorokaudenaika tulee pitää vuodesta toiseen vakiona.



Poikuelaskenta

Laskentasää.

- Laskenta tehdään hyvällä säällä.
- Aurinkoinen tai pilvipoutainen tyyni säätila on paras.
- Tuulta tulee välttää, samoin näkyvyyttä haittaavaa sumua tai sadetta.

Laskenta maastossa.

- Pisteeseen saavutaan lintuja mahdollisimman vähän häiriten.
- Sektorilta laskijan säilyttämät pakenevat linnut lasketaan mukaan.
- Kiikarin tai kaukoputken avulla tarkastetaan rauhallisesti koko näkyvä tai maastomerkein rajattu vesialueen sektori yhteen suuntaan edeten.
- Myös sukeltavat linnut on ehdittävä havaita.
- Erityisen huolellisesti on etsittävä rantaviivan tuntumassa tai kasvillisuuden reunassa piileksiviä poikueita ja aikuislintuja.
- Muistiin merkitään päivämäärä, tarkkailun alkamisaika ja kesto.



Poikuelaskenta

Laskenta maastossa.

- Laskennan tärkein yksikkö on sorsapoikue.
- Kunkin poikueen yksilömäärä ja ikäluokka määritetään mahdollisimman tarkasti, ja tiedot kirjataan jokaisesta poikueesta erikseen.
- Poikueiden ja emolintujen lisäksi lasketaan poikueettomat naaraat, aikuiset koiraat sekä iältään ja sukupuoleltaan tunnistamattomat linnut.
- Tiedot näistä kirjataan kokonaismäärinä kustakin lajista erikseen.
- Lentäviin ja uimalla määrätietoisesti liikkuviin lintuihin tulee kiinnittää huomiota. Jos lintu laskennan aikana lähtee sektorilta tai saapuu sille, se lasketaan mukaan pisteen tuloksiin.



Poikuelaskenta

Laskenta maastossa.

- Jos samalla kohteella on useita laskentapisteitä, on kiinnitettävä erityistä huomiota laskentasektorilta lähteviin lintuihin.
- On varottava laskemasta uudelleen edellisestä pisteestä kirjattuja lintuja, jotka ovat siirtyneet toiselle sektorille.
- Samalla vesialueella sijaitsevat pisteet lasketaan peräkkäin samana päivänä. Eri järvillä sijaitsevat pisteet voidaan laskea eri päivinä.
- Tähystykseen kuluva aika vaihtelee mm. sektorin koon, rantaviivan rikkonaisuuden, kasvillisuuden ja lintujen määrän mukaan.
- Poikuelaskennassa laskenta-ajan tulisi kuitenkin olla vähintään kaksikertainen kevään parilaskentaan verrattuna.
- Pistekohtainen laskenta-aika tulee vuodesta toiseen pitää suhteellisen vakiona.
- Poikuelaskennan voi tehdä kiertolaskentana, mutta reitti ja kesto tulee pitää vakiona

Poikuelaskenta

Tulosten kirjaaminen

- Kustakin laskentapistestä täytetään oma lomake.
- Vesilintuhavainnot merkitään lajeittain lomakkeelle.
- Jokainen poikue merkitään omalle rivilleen.
- Poikuetta hoitaa normaalisti vain naaras, jonka läsnäolo (♀) merkitään emosarakkeelle.
- Poikasten lukumäärä merkitään lukumääräsarakeelle. Mikäli poikasten lukumäärä jää epävarmaksi, merkitään lukumäärä sulkeisiin.
- Poikasten ikäluokka merkitään omalle sarakkeelle. (kts. ohje jäljempänä, s.36)
- Ilman emolintua havaitut poikueet merkitään samaan tapaan jättämällä kuitenkin emosarake tyhjäksi.
- Varoittelevat emot (poikue ilmeisesti lähettyvillä, mutta ei näkyvissä) merkitään naaras emosarakkeeseen ja poikassarakkeet jätetään tyhjäksi.
- Nokikanan, kuikkalintujen ja uikkujen sukupuolet on vaikea erottaa, joten näiden lajien kohdalla poikuehavainto koostuu emojen lukumäärästä (1 tai 2) ja poikasten lukumäärästä ilman ikäluokkaa.
- Poikueettomista aikuisista linnuista summataan kunkin lajin määrät yhdelle riville.



Poikuelaskenta



Vesilintujen poikuelaskenta, vuosi 20¹⁸

1. Täytetään lomakkeen perustiedot
2. Merkitään käytetäänkö kiikaria vai kaukoputkea
3. Merkitään lasketaanko kaikki lajit vai vakiolajit
4. Kirjataan laskentapäivä ja aloitusaika
5. Kirjataan lämpötila ja tuuli
6. Aloitetaan laskenta

Laskijan yhteystiedot (Nimi, osoite):

Tavi Sorsa
Vesilinnuntie 12
1289 Kosteikko

Laskentapisteen nro

Puhelin 040 1223455
Sähköposti tavi.sorsa@laskenta.fi

Kunta Riistavesi
Kylä -
Vesialueen nimi Lintujärvi

Pisteen koordinaatit N: 6767291,829
E: 329207,170
Laskentasektorin pinta-ala 4,1 ha

Kohteen kokonaispinta-ala 80 ha
Sektorin rantaviivan pituus 0,408 km

Kohteen tyyppi

3

- 1 Karu, metsä- tai suorantainen järvi tai lampi
- 2 Syvä, osittain rehevöitynyt järvi, lahdissa laajahkoja ruovikoita
- 3 Matala, metsä- tai suorantainen runsaskasvustoinen järvi tai lampi
- 4 Runsaskasvustoinen järvi maanviljelyksen tai asutuksen vaikutuspiirissä
- 5 Karu, vähäkasvustoinen merenranta
- 6 Rehevähkö merenranta, jonkun verran ruovikoita (sekä matalia, että syviä rantoja)
- 7 Runsaskasvustoinen merenlahti (sekä matalia että syviä rantoja)
- 8 Muu, mm. tekoaltaat ja joet

Laskennassa käytettiin ☐ kiikaria ☒ kaukoputkea

Laskennassa huomioitiin ☒ kaikki lajit ☐ vain vakiolajit

Päivämäärä 10 / 7 Alku (klo) 07:15 Kesto (min)

Laskentapäivän lämpötila 16 °C Tuuli tyyni heikko / kohtalainen

Laji	Poikueet			Aikuiset		
	Emo	Luku- määrä	Ikä- luokka	Naaras	Koiras	Tunnista- maton



Poikuelaskenta

- Sorsapoikueiden ikäluokituksessa (Suomen Riista 25:50-55) on käytetty esimerkkilajina telkkää, mutta samoja kriteerejä voidaan käyttää kaikille sorsalintupoikasille.
- Maastossa kiinnitetään huomiota poikasen kokoon suhteessa emoon, ruumiinmuotoon sekä untuva- ja höyhenpeitteisten alojen suhteeseen.

Ia Aivan pienet kirkasväriset untuvapallot

Telkkä



Ib Pienet, hieman haalistuneet untuvikot. Poikaset palleromaisia, kaula ja pyrstö tuskinerottuvat



Ic Pienehköt, haalistuneet untuvikko-poikaset. Untuvan väri ja kuviointi on haalistunut himmeäksi. Kaula ja pyrstö erottuvat



Ila Alle puolikasvuiset poikaset. Ensimmäiset höyhenet ovat havaittavissa rinnassa ja kyljillä.



Ilb Puolikasvuiset poikaset. Valtaosaksi höyhenpeitteiset poikaset, joilla untuvaa vielä on laajalti näkyvissä kaulassa ja selässä. Siipisulat ovat puhkeamassa tupistaan.



Ilc Yli puolikasvuiset poikaset viimeisin untuvin. Untuvaa näkyy enää vain niskassa ja selässä. Siipisulat ovat puhjenneet ja tupet näkyvät sulkien tyvillä.



Illa Lähes täysikasvuiset kokonaan höyhenpeitteiset poikaset. Untuvaa ei enää ole näkyvissä. Siipisulkien tupet ovat peittyneet höyhenten alle, mutta sulat kasvavat yhä.



Poikuelaskenta



Vesilintujen poikuelaskenta, vuosi 20¹⁸

Laskijan yhteystiedot (Nimi, osoite):

Tavi Sorsa
Vesilinnuntie 12
1289 Kosteikko

Laskentapisteen nro

Puhelin 040 1223455
Sähköposti tavi.sorsa@laskenta.fi

Kunta Riistavesi
Kylä -
Vesialueen nimi Lintujärvi

Pisteen koordinaatit N: 6767291,829
E: 329207,170
Laskentasektorin pinta-ala 4,1 ha

Kohteen kokonaispinta-ala 80 ha
Sektorin rantaviivan pituus 0,408 km

Kohteen tyyppi 3

- 1 Karu, metsä- tai suorantainen järvi tai lampi
- 2 Syvä, osittain rehevöitynyt järvi, lahdissa laajahkoja ruovikoita
- 3 Matala, metsä- tai suorantainen runsaskasvustoinen järvi tai lampi
- 4 Runsaskasvustoinen järvi maanviljelyksen tai asutuksen vaikutuspiirissä
- 5 Karu, vähäkasvustoinen merenranta
- 6 Rehevähkö merenranta, jonkun verran ruovikoita (sekä matalia, että syviä rantoja)
- 7 Runsaskasvustoinen merenlahti (sekä matalia että syviä rantoja)
- 8 Muu, mm. tekoaltaat ja joet

Laskennassa käytettiin ☐ kiikaria ☒ kaukoputkea

Laskennassa huomioitiin ☒ kaikki lajit ☐ vain vakiolajit

Päivämäärä 10 / 7 Alku (klo) 07:15 Kesto (min) 23

Laskentapäivän lämpötila 16 °C Tuuli tyyni heikko / kohtalainen

Laji	Poikueet			Aikuiset		
	Emo	Luku- määrä	Ikä- luokka	Naaras	Koiras	Tunnista- maton
Sinisorsa	♀	11	II b			

1. Jokainen poikue merkitään omalle rivilleen.
2. Poikueen naaraan läsnäolo (♀) merkitään emosarakkeelle.
3. Poikasten lukumäärä lukumääräsarakeelle. Epävarma lukumäärä sulkeisiin.
4. Poikasten ikäluokka omalle sarakeelle.

Yhteenveto

- Parilaskennat
 - Kaksi laskentaa 1.5 – 12.6.
 - Lomakkeiden palautus 15.6. mennessä
- Poikuelaskennat
 - 1-20 heinäkuuta
 - Lomakkeiden palautus Lukelle HETI laskennan jälkeen
- Tuloksien palautus
 - Lomakkeiden mukana tulleeella palautuskuorella
 - Sähköpostilla: vesilinnut@luke.fi
- Lisätietoja laskennoista
 - Luonnonvarakeskus: Katja Ikonen, katja.ikonen@luke.fi , 0295327010
 - Suomen riistakeskus, riistasuunnittelijat, <https://riista.fi/riistahallinto/yhteystiedot/>
- Linkki/vinkki lajintunnistusmateriaaleihin
 - <https://riista.fi/julkaisut/lajintunnistusmateriaalit/>
 - <https://koulutus.riista.fi/oppitunti/vesilintujen-lajintuntemus/>
 - <https://koulutus.riista.fi/dreambroker-kategoria/lajintuntemus-qry979mn>
 - https://kauppa.riista.fi/tuoteryhma/koulutusmateriaalia/681450#!product_id=RIISTA6214